ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 100.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 21-го Декабря. — 1846 — Wilno WTOREK, 24-go Grudnia.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 18-го Декабря.

Высочайшею Грамотою, 6-го Декабря, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ Ордена Св. Равноапостольнаго Князя Владиміра 1-й степени, Членъ Государственнаго Совѣта, Генералъ-Адъютантъ, Генералъ отъ Кавалеріи, *Перовскій.*

— Высочайшею Грамотою того же числа, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ того же Ордена и степени, Министръ Финансовъ, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ, *Вронченко.*

— Высочайшею Грамотою, того же числа, Всемилостивѣйше пожалованы алмазные знаки Ордена Св. Благовѣрнаго Великаго Князя Александра Невскаго, Черниговскому, Полтавскому и Харьковскому Генералъ-Губернатору, Генералъ-Адъютанту, Генералу отъ Кавалеріи Князю *Долгорукову 1-му.*

— Высочайшимъ Приказомъ отъ 24-го Ноября, Брестъ-Литовскій Плацъ-Маіоръ, состоящій по Арміи Подполковникъ *Дублянскій*, произведенъ, за отличіе по службѣ, въ Полковники, съ оставленіемъ въ настоящей должности и по Арміи.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 18-go Grudnia.

Przez Najwyższy Dyplomat, 6-go Grudnia, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu Św. Równego Apostołom Xięcia Włodzimierza 1-éj klassy, Członek Rady Państwa, Jenerał-Adjutant, Jenerał Jazdy *Perowski.*

— Przez Najwyższy Dyplomat, tegoż dnia, Najłaskawiéj mianowany Kawalerem tegoż Orderu i klassy, Minister Skarbu, Rzeczywisty Radzca Tajny *Wronczenko.*

— Przez Najwyższy Dyplomat, tegoż dnia, Najłaskawiéj udarowany brylantowemi znakami Orderu Św. Prawowiernego Wielkiego Xięcia Alexandra Newskiego, Czernihowski, Połtawski i Charkowski Jenerał-Gubernator, Jenerał Adjutant, Jenerał Jazdy *Dołhorukow 1-szy.*

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 24-go Listopada, Brzesko-Litewski Plac-Major, liczący się w Armii, Podpółkownik *Dublański*, za odznaczenie się w służbie, awansowany został na Półkownika, z pozostaniem przy teraźniejszych obowiązkach i w Armii.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

АВСТРІЯ.

Кромѣ извѣстныхъ уже актовъ о присоединеніи — в. г. Кракова къ Австріи, въ *Австрійскомъ Наблюдателѣ* находится слѣдующая статья:

Въ нашей газетѣ мы сообщили оффиціальное объявленіе о принятой тремя Дворами, Австрійскимъ, Прусскимъ и Россійскимъ, мѣрѣ, въ слѣдствіе которой бывшій предъ симъ вольный городъ Краковъ, вмѣстѣ съ его областію, присоединенъ къ Австрійской Имперіи. Сегодня мы можемъ дать слѣдующія ближайшія объясненія, касательно *историческихъ* отношеній, той мѣрѣ предшествовавшихъ, и уваженій, *на правѣ народномъ* основанныхъ.

При раздѣленіи бывшаго Королевства Польскаго, досталась Австріи, по заключенному въ С. Петербургѣ, 21 Октября 1795 года, трактату, та полоса земли, которая, по поступленіи въ ея владѣніе, названа была Западною Галиціею, и въ предѣлахъ коей находился городъ Краковъ.

Четырнадцать лѣтъ состоялъ онъ мирно и спокойно подъ кроткимъ ея скипетромъ.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

AUSTRYA.

Oprócz wiadomych już aktów o przyłączenia do Austryi w. m. Krakowa, *Dostrzegacz Austryacki* zawiera następny jeszcze w tym przedmiocie artykuł:

„Przedtém już ogłosiliśmy wiadomość urzędową, o postanowieniu trzech Dworów: Austryackiego, Prusskiego i Rossyjskiego, względem wcielenia do Monarchii Austryackiej, byłego miasta wolnego Krakowa i jego okręgu. Dzisiaj, jesteśmy w możności uzupełnić ją bliższemi szczegółami, co do stosunków *historycznych*, które krok ten poprzedziły, oraz zasad, na *prawie narodów* opartych.

Przy rozwiązaniu dawniejszego Królestwa Polskiego, w skutku traktatu, zawartego w Petersburgu, w dniu 21 października 1795 r., dostał się Austryi kraj, który po zajęciu otrzymał nazwę Galicyi zachodniéj, i miasto Kraków w obrębie swoim zawierał.

Przez ciąg lat cztérnastu, miasto pomienione zostawało w pokoju i spokojności, pod łagodném tego rządu berłem.

Заключенный въ Вѣнѣ, 10 Октября (28 Сентября) 1809 гоoa, мирный трактатъ, отдѣлилъ Краковъ отъ Австріи, и присоединилъ его къ Герцогству Варшавскому, которое принадлежало тогда Королю Саксонскому и счастливымъ войнамъ Наполеона обязано было своимъ существованіемъ. Если Императоръ Французовъ и имѣлъ первоначально мысль возстановить древнюю Польшу: то, впослѣдствіи, сообразивъ положеніе Европы и трудности, въ самыхъ отношеніяхъ Польскихъ лежавшія, удостовѣрился онъ въ невозможности приведенія въ дѣйствіе своей мысли. Вслѣдствіе сего, къ тремъ Монархамъ, прежнею Польшею обладавшимъ, онъ присоединилъ Короля Саксонскаго, какъ четвертаго участника; и, такимъ образомъ, созданіемъ Герцогства Варшавскаго совершилъ четвертый раздѣлъ Польши.

Послѣдствія войны 1812 года предоставили во власть Императора Александра тѣ разныя части земли, кои, въ совокупности, составляли Герцогство Варшавское. Сіе положеніе вещей дало поводъ къ совѣщаніямъ между тремя Кабинетами: Австрійскимъ Прусскимъ и Россійскимъ, которыя окончились установленіемъ Царства Польскаго и прочими соглашеніями, къ тогдашнему состоянію помянутаго края относившимися. Къ симъ соглашеніямъ принадлежало и установленіе вольной области Краковской.

Сказанные три Двора изложили состоявшійся между ними уговоръ въ заключенныхъ ими между собою 3 Мая (21 Апрѣля) 1815 года трактатахъ; а прочія Державы, Вѣнскій Конгрессный Актъ (9 Іюня (28 Мая) того же 1815 года) подписавшія, ограничились тѣмъ, что оный уговоръ трехъ Дворовъ приняли, какъ послѣдствіе непосредственныхъ между сими тремя Дворами совѣщаній, отнюдь не вмѣшиваясь въ заключавшееся въ тѣхъ трактатахъ устройство края, составлявшаго бывшее Герцогство Варшавское. Устройство сіе было для нихъ совершенно чуждымъ.

Краковъ былъ затѣмъ, съ 1815 года, не что иное, какъ муниципальный городъ, одному покровительству трехъ Державъ подчиненный, и съ прочими землями Европы, на основаніи права народнаго, токмо чрезъ посредство своихъ Покровителей состоялъ въ связи.

Таковыя отношенія продолжались спокойно и безъ всякаго противорѣчія, до 1830 года. Но около того времени, т. е предъ самымъ возстаніемъ въ Царствѣ Польскомъ, обнаружились въ Краковѣ признаки волненія, а тамошнія власти, вмѣсто того, чтобы принять надлежащія къ устраненію оныхъ мѣры, противопоставляли имъ токмо слабыя и двусмысленныя дѣйствія.

Уже тогда увидѣли себя Покровительствовавшія Державы въ необходимости усилить войска свои на границѣ Краковской области, чтобы въ случаѣ, если бы послѣдовало какое либо революціонное движеніе, возстановить порядокъ.

Не смотря на то, коль скоро, въ Ноябрѣ 1830 года, возникло въ Варшавѣ возстаніе, оно было принято въ Краковѣ съ живѣйшимъ энтузіазмомъ.

Непріязненное къ Россіи расположеніе, оказыванное тамъ при каждомъ случаѣ явно и въ самыхъ оскорбительныхъ формахъ, мы преходимъ молчаніемъ. Опредѣленный трактатами нейтралитетъ нарушенъ былъ еще очевиднѣйшимъ образомъ. Вооружена была толпа студентовъ и снабжена всѣмъ нужнымъ для принятія участія въ войнѣ. Мятежникамъ доставляемы были всѣ военныя потребности, въ коихъ они нуждались; учреждены были мастерскія для дѣланія оружія и пороховыя мельницы; а тѣ предметы, коихъ въ Краковѣ не льзя было изготовить, покупаемы были въ другихъ краяхъ. Вещи, для снаряженія людей и лошадей потребныя, доставляемы были возстанію Краковскими купцами. Когда же тогдашній Предсѣдатель Краковскаго Сената, Водзицкій, вознамѣрился положить преграду таковому явному нарушенію трактатовъ, то противъ него составлено было народное возмущеніе. Угрожаемый смертію, онъ долженъ былъ сложить съ себя званіе Предсѣдателя, и мятежники принудили его оставить Краковскую область.

По покореніи вновь Царства Польскаго, въ 1831 году, Краковъ и область его заняты были отрядомъ Россійскихъ войскъ, для укрощенія и обезоруженія остатковъ бѣжавшаго туда Польскаго мятежнаго войска. — Потомъ, когда война была совершенно окончена, Покровительствовавшія Державы должны были войти между собою въ сношенія на счетъ возстановленія въ Краковѣ порядка.

По уваженію тягостныхъ того времени обстоятельствъ, помянутыя Державы рѣшились, и впослѣд-

Pokój Wiedeński, z dnia 10-go października 1809 roku, odłączył Kraków od Austryi, oddając go należącemu wówczas do Króla Saskiego Xięstwu Warszawskiemu, które swój byt winne było szczęśliwym wojnom Napoleona. Chociaż Cesarz Francuzów powziął był zrazu myśl przywrócenia dawnej Polski, skoro atoli rozważył położenie Europy, jako też trudności, zachodzące w samych stosunkach, dotyczących tego kraju, przeświadczył się o niepodobieństwie wykonania swego zamiaru. Do trzech zatém Monarchów, posiadających kraje dawnéj Polski, dołączył i Króla Saskiego, jako czwartego uczęstnika, i tym sposobem, przez utworzenie Xięstwa Warszawskiego, dokonał czwartego podziału Polski.

Wypadki wojny 1812 roku oddały w moc Cesarza Alexandra rozmaite części kraju, które, połączone w jednę całość, tworzyły Xięstwo Warszawskie. W skutku tego stanu rzeczy, zawiązały się rokowania między trzema gabinetami: Austryackim, Prusskim i Rossyjskim, a ich wpływem było utworzenie dzisiejszego Królestwa Polskiego, tudzież inne połączenia dotyczące ówczasowego stanu krajów. Do tych rokowań odnosi się także utworzenie wolnego miasta Krakowa.

Rzeczone trzy Dwory wyjaśniły uchwalone przez siebie w tym przedmiocie postanowienia, w traktatach z dnia 21 kwietnia (3 maja) 1815 roku, a inne Mocarstwa, które podpisały akta Kongressu Wiedeńskiego (9 czerwca 1815 r.), poprzestały jedynie na przyjęciu téj uchwały, jako wypływu bezpośrednich między trzema Dworami układów, nie mieszając się wcale do zawarowanego przez nie urządzenia kraju, składającego b. X. Warszawskie. Urządzenie to było dla nich zupełnie obcém.

Tym sposobem, od r. 1815, Kraków był miastem municypalném, zostającem wyłącznie pod opieką trzech Dworów, a pod względem praw narodów, tylko za pośrednictwem swoich Opiekuńczych Mocarstw z innemi państwami Europy zostawał w związku.

Taki stan rzeczy trwał spokojnie i bez przerwy do roku 1830. Jednakże, około tego czasu, jeszcze przed powstaniem w Królestwie Polskiém, już się w Krakowie pojawiały oznaki zaburzenia. Rząd miejscowy, zamiast przytłumić je sprężyście, stawił im tylko słaby i dwuznaczny opór.

Wtenczas już Mocarstwa Opiekuńcze uyrzały się zmuszonemi pomnożyć swoje wojska przy granicach okręgu Krakowskiego, by mogły przywrócić porządek, w razie jakiegokolwiek poruszenia rewolucyjnego.

Mimo to, powstanie listopadowe Warszawy w 1830 r., przyjęte było w Krakowie z największym zapałem.

Zamilczamy tu o nieprzyjaźnych względem Rossyi uczuciach, wyjawianych tam otwarcie i w nader ubliżających formach. Neutralność, zawarowana traktatami, zgwałcona była w sposób jeszcze widoczniejszy. Uzbrojono i opatrzono w rynsztunek gromadę studentów, by mieć udział w wojnie. Powstańcom dostarczano wszystkich potrzeb wojennych; pozakładano kuźnice broni i prochowe młyny, a przedmioty, niemogące być przygotowanemi w Krakowie, zakupywano za granicą. Kupcy Krakowscy dostawiali powstańcom rynsztunki dla ludzi i dla koni; a gdy ówczasowy Prezes Senatu, Hr. Wodzicki, położyć chciał tamę tak oczywistemu pogwałceniu traktatów, podburzono lud przeciw niemu. Zagrożony śmiercią, musiał złożyć urzędowanie, i na żądanie rokoszan opuścić okręg Krakowa.

Kiedy Królestwo Polskie w roku 1831 znowu podbite zostało, oddział wojsk Rossyjskich zajął Kraków z jego okręgiem, w celu rozbrojenia i ujęcia szczątków wojska Polskiego, które się tamże schroniły. Wtenczas to, gdy wojna zupełnie ukończoną została, naradzały się Mocarstwa Opiekuńcze nad środkami przywrócenia porządku w Krakowie.

Z uwagi na trudne położenie ówczasowego stanu rzeczy, pomienione mocarstwa udzielały ciągle krajowi te-

ствіи, оказывать Краковской ообласти, которая была ихъ созданіемъ, свое великодушное Покровительство. Въ этомъ духѣ обнародовано было полное, неограниченное всепрощеніе, вслѣдствіе котораго не осталось Краковскимъ жителямъ инаго о томъ смутномъ времени воспоминанія, кромѣ денегъ, заработанныхъ ими при возстаніи Царства Польскаго.

Во все продолженіе тогдашней войны, таможенная граница между Краковомъ и Польскимъ Царствомъ почитаема была несуществующею, и значительная часть принадлежавшихъ къ купеческому сословію лицъ, пользуясь симъ обстоятельствомъ, большіе получила барыши.

Когда, такимъ образомъ, Краковъ, отъ каждаго возвращенія продожительныхъ безпокойствъ въ той или другой изъ сосѣдственныхъ областей могъ ожидать подобныхъ же выгодъ: то оказывается очевидно, какое доброе расположеніе тотъ же классъ народонаселенія необходимо долженъ былъ имѣть ко всѣмъ революціоннымъ замысламъ. Безсовѣстные люди находили выгоднымъ и прибыльнымъ, прикрывать свое корыстолюбіе мантіею Польско-патріотическихъ чувствованій, и контрабандную торговлю производить подъ подложною, менѣе постыдною фирмою „революціонныхъ замысловъ.“ Этого обстоятельства не должно упускать изъ вида для уразумѣнія многихъ позднѣйшихъ событій въ Краковѣ. Ибо, къ сожалѣнію, не успокоило тамъ умовъ дарованное всепрощеніе, но, напротивъ, возродило неблагодарность, которая тѣмъ дѣятельнѣе работала, чѣмъ болѣе на своекорыстныхъ основана была расчетахъ.

Въ явное съ трактатами противорѣчіе, всѣ Польскіе трехъ Державъ подданные, въ мятежѣ Царства Польскаго участвовавшіе, находили убѣжище въ Краковской области, коль скоро туда обращались. Всѣмъ ихъ замысламъ оказываемы были Покровительство и помощь. Извѣстнѣйшіе изъ эмисаровъ, явившихся потомъ въ разныхъ областяхъ прежней Польши, какъ напр. Залинскій, Завиша, братья Залѣвскіе, Конарскій и многіе другіе, прибыли всѣ изъ Кракова, гдѣ они нѣсколько мѣсяцевъ приготовлялись къ путешествіямъ своимъ по порученію пропаганды. Были тамъ двое братьевъ, по званію своему купцы, которые составили себѣ особенный родъ промысла изъ того, чтобы указывать эмисарамъ, какими дорогами они вѣрнѣе могутъ пробраться, и чтобы въ сосѣдственныхъ государствахъ распространять возмутительные памфлеты, приходившіе къ нимъ изъ главныхъ притоновъ революціонной пропаганды.

Въ то же время образовались въ Краковѣ, а оттуда въ сосѣдственныя части прежней Польши распространялись тѣ злонамѣренныя, на обольщеніе народа составленныя Общества, кои извѣстны подъ названіемъ: „*Нума*“, „*Всеобщая Конфедерація Польскаго народа*“, „*Соединеніе Польской націи*“ и „*Общество безъимянное.*“ *)

*) До какой степени таковыя дѣйствія противны были изданному, въ 30-й день Мая 1830 года, Органическому Статуту для вольной Краковской области, оказывается сіе изъ 2-й того же Статута статьи, которая заключается въ слѣдующихъ словахъ: „Такъ какъ состояніе строгаго нейтралитета вольнаго города Кракова и его области „основывается на Трактатахъ и на отношеніяхъ „ручательства и Покровительства, кои сему вольному городу и его области, въ тѣхъ Трактатахъ, тремя высокими Покровительствующими „Державами обезпечены, то слѣдуетъ изъ сего:

„1) Что каждое явное или тайное дѣйствіе, „каждое предпріятіе, устремленное на ниспроверженіе или нарушеніе общественнаго порядка въ „государствахъ одного изъ трехъ Покровительствующихъ Монарховъ а равно и каждое участіе въ подобныхъ предпріятіяхъ, или того „рода дѣйствіяхъ, заключаютъ въ себѣ явное „нарушеніе онаго *строгаго нейтралитета*, „*перваго условія существованія края*, и, „вслѣдствіе сего, властями края, и по законамъ, „въ немъ существующимъ, такъ должны быть „признаваемы, судебнымъ порядкомъ преслѣдуемы и наказываемы какъ бы виновный совершилъ политическое противъ вольнаго города „Кракова преступленіе.“

„2) Что въ городѣ Краковѣ и его области, ни „дезертерамъ, ниже инымъ судебно преслѣдуемымъ лицамъ, въ бѣгствѣ находящимся (коль

mu, który ich był dziełem, swéj wspaniałéj opieki. W tymto duchu, ogłoszono w Krakowie amnestyą, bez żadnego wyjątku, skutkiem któréj, mieszkańcom tamecznym żadne inne po tym smutnym okresie nie pozostało wspomnienie, jak korzyści pieniężne, które jemu są winni.

Podczas powstania bowiem, granice celne, między Krakowem a Królestwem Polskiém, uważano za nieistniejące: z czego korzystała znaczna część stanu handlującego, w ciągnieniu nader znacznych zysków.

Jeżeli tedy podobnych korzyści mógł się Kraków spodziewać, za każdym powrótem zamieszek dłuższych w jednéj z prowincyi sąsiednich, to wyjaśnia, jak owa klassa ludności, musiała być przystępną wszelkim wichrzeniom rewolucyjnym. Ludzie bezsumienni, znajdowali rzeczą równie wygodną, jak korzystną, okrywac swoje widoki samolubne płaszczykiem uczuć patryotyzmu Polskiego, w celu przemycania towarów, pod firmą mniéj haniebną „zabiegów rewolucyjnych“. Okoliczność ta zasługuje na szczególną baczność, przy wyjaśnieniu wielu póżniejszych wypadków w Krakowie. Bo, niestety, amnestya nie uspokoiła tam umysłów, ale zrodziła niewdzięczność, pracującą tém czynniéj, im silniéj opierała się na samolubnéj rachunkie.

Otwarcie zatém, wbrew traktatom, poddani Polscy trzech Mocarstw, którzy mieli udział w rewolucyi Królestwa Polskiego, znajdowali schronienie w okręgu Krakowskim, skoro tylko o nie prosili. Wspierano ich wichrzenia i udzielano im opieki. Najokrzyczeńsi emisaryusze, którzy następnie w różnych prowincyach dawnéj Polski wystąpili, jak: Zaliński, Zawisza, bracia Zalewscy, Konarski i inni, wyszli wszyscy z Krakowa, gdzie się przez kilka miesięcy przygotowywali do swoich podróży, przez propagandę im poruczonych. Szczególniéj, dwaj bracia, stanu kupieckiego, zajmowali się wskazywaniem im drogi, jaką udać się mieli, tudzież jednocześnie rozsiewali w przyległych państwach nader liczne pisma ulotne, podżegające do buntu, nadsyłane im z głównych ognisk propagandy rewolucyjnéj.

W tymże samym czasie, utworzyły się w Krakowie, a stamtąd po ościennych częściach dawnéj Polski rozszerzyły się towarzystwa, ku uwodzeniu ludu zawiązane, znane pod nazwą: *Numy*, *Powszechnéj Konfederacyi narodu Polskiego*, *Zjednoczenia ludu Polskiego i Towarzystwa bezimiennego.* *)

*) O ile działania tego rodzaju sprzeciwiały się Statutowi Organicznemu, nadanemu wolnemu miastu Krakowowi w dniu 30-go maja 1833 roku, przeświadczy artykuł II-gi rzeczonego Statutu, następującéj osnowy: „Ponieważ stan ścisłéj neutralności „wolnego miasta Krakowa i jego okręgu opiera się na „traktatach i na stosunkach gwarancyi i opieki, któ- „re temu wolnemu miastu i jego okręgowi są przez „trzy Wysokie Mocarstwa Opiekuńcze w tychże „traktatach zapewnione, wypływa zatém:

„1) Że każdy czyn publiczny lub tajemny, każde „przedsięwzięcie, w zamiarze obalenia, lub zakłó- „cenia publicznego porządku w państwach jednego „z trzech Opiekujących się Monarchów jako-też „każdy udział w takowych przedsięwzięciach albo „działaniach téj natury, jest widoczném zgwałce- „niem téj ścisłéj neutralności, piérwszego warun- „ku istnienia kraju, a zatém będzie, przez władze „krajowe i na mocy obowiązujących praw, za tako- „we uznane, sądownie ścigane i karane, tak jak „gdyby sprawca dopuścił się przekroczenia politycz- „nego przeciw wolnemu miastu Krakowowi.“

2) Że każdy zbieg wojskowy, lub zbiegły prze- „stępca, poszukiwany sądownie, (jeżeli jest podda- „nym jednego z trzech Opiekuńczych Mocarstw)

Послѣдствія этого состоянія вскорѣ достаточно обнаружились во всѣхъ частяхъ прежней Польши. Сравнивъ сіе положеніе вещей съ существовавшимъ предъ тѣмъ, легко можно было понять, отъ чего мысль о всеобщемъ возстаніи безпрерывно болѣе и болѣе развивалась, и, наконецъ, начала глас о выражаться.

Такое состоя..іе было, очевиднымъ образомъ, несовмѣстно съ трактатами, коими положено основаніе бытія вольнаго города Кракова. Оно не могло не нарушать отношеній его къ тремъ Покровительствующимъ Державамъ. Краковскій Сенатъ самъ призналъ это и призналъ первый.

Послѣ шести лѣтъ великодушнаго, терпѣливаго снисхожденія, рѣшились три Покровительствующія Державы, по уваженію того, что Краковскій Сенатъ самъ призналъ свое безсиліе, приступить къ оборонительной мѣрѣ, коей настоятельно требовало отъ нихъ попеченіе о собственной ихъ безопасности. Они постановили занять Краковъ на военномъ положеніи, для удаленія изъ него всѣхъ бѣглецовъ, его безпокоившихъ, и для возстановленія порядка.

Въ Февралѣ мѣсяцѣ 183. года послѣдовало занятіе Кракова соединенными на сей конецъ войсками трехъ Державъ. Найдено около 2,000 политическихъ бѣглецовъ, проживавшихъ тамъ подъ ложными прозваніями и вымышленными занятіями.

Жители Кракова противопоставляли удаленію сихъ чуждыхъ области ихъ лицъ, всѣ возможныя препятствія. Власти, установленныя для изслѣдованія тожества оныхъ лицъ, должны были преодолѣвать всѣ ухищренія, всѣ подлоги, со стороны виновныхъ сообщниковъ составленные. Имъ безпрестанно представляемы были ложныя свидѣтельства. Почти всѣ церковныя книги Краковской области наполнены были подчистками и переправками. Доказано было судебнымъ порядкомъ, что въ книгахъ одного прихода, а именно церкви во имя Матери Божіей поддѣлано было 230 актовъ о рожденіи.

По удаленіи какъ Польскихъ, такъ и прочихъ собравшихся туда изъ всѣхъ земель бѣглецовъ, можно было питать надежду, что самая конституція Кракова, еще въ 1833 году исправленная и, на основаніи опытовъ прежнихъ лѣтъ, съ положеніемъ его согласенная, подастъ ему средство къ водворенію общественнаго порядка на твердомъ основаніи. Для приведенія сего въ дѣйствіе съ возможнымъ облегченіемъ Кракова, уменьшено было число занимавшихъ его войскъ, остался только одинъ слабый Австрійскій баталіонъ и отрядъ кавалеріи. Но упованіе, что возстановленный порядокъ будетъ продолжаться, и что народонаселеніе Кракова восчувствуетъ, наконецъ, въ чемъ состоятъ необходимыя условія его благосостоянія, это упованіе горько обмануто было. Полиція вскорѣ получила многочисленныя доводы новыхъ революціонныхъ дѣйствій. Суды и правительственныя власти, устрашенные тайными угрозами, не исполняли вовсе, или же слабо исполняли свою обязанность. Въ 1838 году, признано было необходимымъ, опять усилить Австрійскій гарнизонъ. Только по новомъ очищеніи области, по новомъ устройствѣ Полиціи и милиціи Краковской и по обревизованіи и измѣненіи полицейскихъ и уголовныхъ законовъ, показалось возможнымъ, въ началѣ 1841 года, предоставить городъ Краковъ самому себѣ и вывесть войско, въ немъ остававшееся.

(*Окончаніе впредь*).

Skutki tych zawichrzeń wyszły wkrótce na jaw we wszystkich częściach dawnéj Polski. Porównywając ten stan rzeczy z poprzedzającym, łatwo można pojąć, dla czego pomysł powszechnego powstania coraz się więcéj rozwijać, a nakoniec otwarcie wyjawić się musiał.

Taki stan rzeczy oczywiście nie dał się pogodzić z traktatami, tworzącemi podstawę istnienia wolnego miasta Krakowa. Było tedy niepodobieństwem, by nie zakłócił stosunków pomienionego miasta z trzema Mocarstwami Opiekuńczemi. Senat Krakowski sam piérwszy to uznał.

Zatém, po sześciu latach cierpliwego pobłażania, trzy Mocarstwa Opiekuńcze, zważywszy, że Senat Krakowski sam uznał swoję bezsilność, postanowiły jąć się środków obrony, jakie im troskliwość o własne bezpieczeństwo nakazywała. Rozkazały przeto osadzić wojskiem okręg Krakowski, dla wydalenia z niego wszystkich wychodzców, pokój zakłócających, i dla przywrócenia porządku.

W miesiącu Lutym 1836 r., Kraków osadzony został połączonemi w tym celu wojskami trzech Mocarstw. Znaleziono w niém około 2,000 wychodzców politycznych, którzy się tamże pod przybranemi nazwiskami i najfałszywszemi pozorami usadowili.

Mieszkańcy Krakowa starali się przeszkadzać najusilniéj wydaleniu tych obcych ich okręgowi przychodniów. Władze, którym poruczono sprawdzenie tożsamości osób, miały do zwalczenia tysiączne podejścia, ze strony godnych kary spolwinnych. Składano im nieustannie fałszywe świadectwa. Prawie wszystkie metryki kościelne w okręgu Krakowskim były sfałszowane. Sama tylko parafija Panny Maryi w Krakowie, wydała, jak się o tém sądownie przekonano, 230 podrobionych metryk urodzenia.

Po wydaleniu tak Polsk'ch, jako też i ze wszystkich innych krajów nagromadzonych wychodźców, można się było spodziewać, że rewizya ustawy Krakowskiéj, dokonana 1833 roku, dostarczy środków do oparcia publicznego porządku na trwałych podstawach. Przeto, chcąc ten zamiar doprowadzić do skutku, sposobem ile można najtańszym dla Krakowa, zmniejszono załogę i pozostawiono tylko w mieście słaby batalion wojsk Austryackich, tudzież oddział jazdy. Ufność atoli, że przywrócony porządek będzie trwałym, i że mieszkańcy Krakowa przecież rozważą, jakie są niezbędne warunki ich pomyślności,—ufność ta została gorzko zawiedziona. Wkrótce bowiem policya otrzymała liczne dowody nowych wichrzeń rewolucyjnych. Sądy i władze rządowe, zatrwożone pogróżkami tajemnemi, nie wykonywały wcale swoich powinności, albo pełniły je zbyt słabo W roku 1838, zaszła znowu potrzeba wzmocnienia wojsk Austryackich. Dopiéro po powtórném oczyszczeniu okręgu po nowém uorganizowaniu policyi i milicyi Krakowskiéj, jako też po dokonanéj rewizyi i wprowadzeniu zmian w prawach policyjnych i kryminalnych, zdawało się rzeczą możliwą, z początkiem 1841 roku, pozostawić bez niebezpieczeństwa Kraków sobie samemu i wyprowadzić z niego załogę.

(*Dokończenie nastąpi*).

Франція.

Парижъ, 15 *Декабря*.

Третьяго дня вечеромъ, Король и Королева принимали посланниковъ Россійскаго и Бельгійскаго.

— Въ Мониторѣ обнародовано длинное Королевское постановленіе, на основаніи коего, по представленію морскаго министра, разрѣшено ему увеличить бюджетъ этого министерства 600,000 фр. для усиленія платы работникамъ въ гаваняхъ.

Francya.

Paryż, 15 *grudnia*.

Zawczoraj wieczorem, Król i Królowa przyjmowali Posłów Rossyjskiego i Belgijskiego.

— *Monitor* ogłosił długie postanowienie Królewskie, mocą którego, na wniosek Ministra mor kiego, dozwolonem mu zostało podnieść budżet jego wydziału o 600,000 fr, w celu polepszenia losu pracujących w portach robotników.

„скоро они прин длежатъ которой либо изъ трехъ
„Покровительствующихъ Державъ), не можетъ
„быть даваемо ни пристанища, ни Покровитель-
„ства, и что таковыя лица, по требованію под-
„лежащихъ властей, должны быть арестуемы и
„безотлагательно, подъ надежною эскортой, вы-
„даваемы, на опредѣленныхъ для сего погра-
„ничныхъ пунктахъ.“

„nie może otrzymać schronienia, ani opieki, i że,
„na żądanie władz właściwych, powinien być na-
„tychmiast uwięzionym i bez zwłoki pod dostateczną
„strażą do punktu pogranicznego, na ten cel prze-
„znaczonego, dostawionym.“

— Въ *Presse* сообщаютъ, что лордъ Пальмерстонъ и вообще Англійскій кабинетъ хотѣли, чтобы Тунисскій бей посѣтилъ Лондонъ, и что Англійскій посланникъ въ Парижѣ лордъ Норманби, получилъ даже двѣ депеши отъ своего правительства, коими ему поручено переговорить въ этомъ отношеніи съ министромъ Бея, Г. Раффо. Посланникъ, какъ говорятъ, объявилъ ему, что англійскіе дворъ и кабинетъ примутъ его влателина самымъ вѣжливымъ образомъ, но что отношенія Англіи съ Турціею требуютъ непремѣнно, чтобы Бей представленъ былъ Королевѣ не иначе, какъ турецкимъ посланникомъ; при семъ лордъ Норманби намекнулъ, что собственные интерессы Бея внушаютъ ему убѣжденіе въ необходимости искать дружбы Англіи и избѣгать всего того, что его могло бы подчинить совершенному вліянію Франціи. Однако же не смотря на сіе представленіе, Тунисскій бей отвергъ рѣшительно предложенія англійскаго правительства и отказался отъ посѣщенія Лондона

— Приготовлено уже 1,000, или 1,200 пушекъ и мортиръ, которыя имѣютъ быть употреблены для вооруженія отдѣльныхъ паражскихъ укрѣплеій.

— Во многихъ департаментахъ цѣны на хлѣбъ значительно понизились, но еще въ нѣкоторыхъ существуетъ дороговизна, которая порождаетъ уже даже движеніе умовъ. Изъ Крезскаго департамента правительствомъ получены весьма неблагопріятныя донесенія насчетъ смятеній, для которыхъ дороговизна служитъ только предлогомъ. Туда назначили нѣсколько отрядовъ жандармовъ, и сверхъ сего начальникъ департамента потребовалъ, чтобы въ его распоряженіе отпущена была сумма, для начатія публичныхъ работъ, чтобы этимъ способомъ успокоить народъ. Въ западныхъ провинціяхъ шайки нищихъ напападаютъ на фермы, останавливаютъ и грабятъ путешественниковъ. Предприняты уже рѣшительныя мѣры для обузданія сего безчинства.

— За нѣсколько времени предъ симъ, на островѣ св. Маврикія произошли недоразумѣнія между Г. Борбе де-Жуа, французскимъ консуломъ, и Г. Дакресъ, англійскимъ адмираломъ, командиромъ тамошняго морскаго поста; вслѣдствіе сего, лордъ Пальмерстонъ потребовалъ у нашего правительства отозванія г-на Борбе. Съ послѣднею почтою сообщаютъ, что этотъ консулъ оставилъ уже помянутый островъ.

— На биржѣ вчера носился слухъ, будто бы Абдъль-Кадеръ изъявилъ желаніе покориться французскому правительству. Это извѣстіе требуетъ подтвержденія.

17 *Декабря.*

Въ Понедѣльникъ, 14 числа, Его Королевское Величество, съ фамиліею, переѣхалъ изъ Сенъ-Клу на зимнее пребываніе въ Парижъ и занялъ, по обыкновенію, Тюильери. Третьяго дня, Король и Королева Бельгійскіе прибыли изъ Брюсселя, а вчера въ Тюильери праздновали день рожденія Короля Леопольда.

— Тунисскій бей оставивъ Парижъ, 15-го числа, отправился сначала въ Фонтенебло, гдѣ полагалъ пробыть два дня, а оттуда предприметъ путь въ Тулонъ. Наканунѣ своего выѣзда онъ принималъ у себя въ послѣдній разъ французскихъ принцевъ, а вечеромъ былъ самъ на прощальной аудіи у Короля, коего душевно благодарилъ за оказанный ему пріемъ.

— Въ газетѣ *Presse* опровергаютъ извѣстіе, сообщенное Общею Аугсбургскою Газетою, будто бы Французскій, Австрійскій и Прусскій кабинеты заключили между собою договоръ на счетъ вооруженнаго вмѣшательства въ Швейцарскія дѣла. По увѣренію *Presse* не только вооруженное, но даже и дипломатическое вмѣшательство не будетъ имѣть мѣста.

— Въ англійскихъ газетахъ сообщаютъ, что жители острова О'Таити дали новую битву, въ которой правитель Г. Брюа былъ убитъ и которая кончилась значительнымъ пораженіемъ Французовъ. Мы надѣемся, что сіе извѣстіе ложно.

Англія

Лондонъ, 12 Декабря.

Относительно настоящихъ сношеній Англіи съ Франціею, въ журналѣ *Globe* напечатано слѣдующее: „Союзъ съ Франціею отнынѣ совершенно невозможенъ.... Будемъ полагаться на себя и только на самихъ себя. Будемъ избѣгать малѣйшаго нарушенія правъ другихъ націй, и не обманываясь надеждою,

— *Presse* opowiada, że Lord Palmerston i w ogólności gabinet angielski, życzyli bardzo, aby Bej Tunetański odwiedził Londyn, i że Poseł angielski w Paryżu, Lord Normanby, otrzymał aż dwie depesze od swojego rządu, polecające mu, aby traktował w tym względzie z Ministrem Beja P. Raffo. Poseł miał mu oświadczyć, iż dwór i gabinet angielski przyjmą jak najuprzejmiéj jego Pana, ale że stosunki Anglii z Turcyą, wymagają koniecznie, iżby Bej przedstawiony był Królowéj nie inaczéj, jak za pośrednictwem Posła tureckiego. Lord Normanby dał przytém do zrozumienia, iż własny interess Beja nakazuje mu dbać o przyjaźń Anglii i unikać nawet pozorów, jakoby ulegał całkiem wpływowi Francyi. Mimo atoli tych przedstawień, Bej odrzucił stanowczo warunki angielskiego rządu i bytności swéj w Londynie odmówił.

— Przygotowano już 1,000 do 1,200 dział i granatników, które mają być użyte do uzbrojenia oddzielnych warowni Paryzkich.

— Po wielu departamentach ceny zboża znacznie się poniżyły, po innych wszakże drożyzna chleba sprawia pewne poruszenie umysłów. Z departamentu Creuze, rząd odebrał zatrważające wiadomości o rozległych machinacyach, którym drożyzna przynajmniéj za pozór służy. Kilka oddziałów żandarmeryi sprowadzono na miejsce dla utrzymania porządku i Prefekt zażądał udzielenia mu summ, na przedsięwzięcie robót publicznych, dla uspokojenia ludu. W prowincyach zachodnich, bandy żebraków napadają, na odosobnione folwarki, zatrzymują i odzierają podróżnych. Przedsięwzięte zostały dzielne środki dla poskromienia tych bezprawi.

— Przed niejakim czasem zaszło na ś. wyspie Maurycego nieporozumienie między Konsulem francuzkim P. Barbet de Jouy i Admirałem angielskim, dowodzącym tameczną stacyą morską, P. Dacres. W skutek tego, Lord Palmerston zażądał od naszego rządu, iżby P. Barbet był odwołany. Ostatnia poczta donosi, że Konsul ten opuścił już pomienioną wyspę.

— Na giełdzie wczorajszéj rozeszła się pogłoska, że Abd-el Kader oświadczył chęć poddania się rządowi francuzkiemu. Wiadomość ta atoli potrzebuje potwierdzenia.

Dnia 17 grudnia.

W Poniedziałek d. 14, Król i rodzina Królewska przeniosła się z St. Cloud na zimowe mieszkanie do Paryża, i zajęła, jak zwykle, pałac Tuilleryjski. Przedwczoraj wieczorem Król i Królowa Belgijscy przybyli z Bruxelli, a wczoraj obchodzono w Tuilleryach dzień urodzin Króla Leopolda.

— Bej Tunetański opuścił Paryż d. 15, udając się naprzód do Fontainebleau, gdzie miał dni parę zabawić, a ztamtąd do Tulonu. Dniem przedtém przyjmował u siebie pożegnanie Xiążąt francuzkich, a wieczorem był sam z pożegnaniem u Króla, któremu w najczulszych wyrazach za doznaną uprzejmość dziękował.

— Gazeta *La Presse* zaprzecza najmocniéj wiadomości podanéj przez *Gazetę Powszechną Augsburgską*, jakoby gabinety Francuzki, Austryacki i Pruski zawarły między sobą ugodę, względem zbrojnego wdania się w interessa Szwajcaryi. Podług *Presse*, nie tylko zbrojne, ale nawet ani dyplomatyczne wdanie się miejsca mieć nie będzie.

— W gazetach angielskich znajduje się wiadomość, że krajowcy na O'Tahiti wydali Francuzom nową bitwę, w któréj Gubernator P. Bruat poległ, a Francuzi znaczną ponieśli klęskę. Tuszyć należy, że się ta wiadomość nie potwierdzi.

Anglia.

Londyn, 12 grudnia.

O obecnym stosunku Anglii z Francyą, dz. *Globe* pisze co następuje: „Związek z Francyą jest odtąd zupełném niepodobieństwem. . . Polegajmy na sobie, i tylko na sobie samych. Unikajmy najmniejszego naruszenia praw innych narodów, i nie łudząc siebie nadzieją, że Francya oświadczy się za nami w każdéj okoliczności, starajmy się prze-

что Франція приметъ нашу сторону въ какомъ бы то ни было дѣлѣ, постараемся не возбуждать зависти Державъ своевольнымъ вмѣшательствомъ въ дѣла, которыя до насъ не касаются.... Намъ не поручено водворить порядокъ во вселенной или управлять ея политикою, а думать, что мы могли бы это дѣлать въ согласіи съ Франціею, есть величайшее заблужденіе! У Франціи свои намѣренія, у насъ свои.... Иногда воображаютъ, что между ею и нами существуетъ родъ братскаго товарищества, и что мы готовы пойти на войну какъ два брата-рыцаря, сражающіеся за свободу міра! И къ этому присовокупляютъ, что намъ нечего будетъ жаловаться на раздѣлъ трудовъ, такъ какъ нашъ другъ, храбрый рыцарь, любитъ драться гораздо болѣе, нежели мы сами. Не будемъ увлекаться этимъ тщеславіемъ: государственныя тайны, обсуждаемыя въ кабинетахъ, весьма отличаются отъ пустыхъ словъ, произносимыхъ въ публикѣ. Не будемъ довѣрять поверхностному расположенію нашихъ сосѣдей, и убѣдимся, что нашей независимой силѣ должно предоставить заботу сохраненія нашего положенія между Европейскими націями....“

— Здѣсь носятся слухи, что армія будетъ усилена 12,000 чел., изъ коихъ сформировано будетъ 15 полковъ.

— Подполковникъ сэръ Гаспаръ Лемаршанъ назначенъ губернаторомъ Нью-Фундлендской земли, на мѣсто г. Брюса.

— По 30 Ноября, поступило уже, по существующему постановленію, на разсмотрѣніе слѣдующаго засѣданія парламента 260 проектовъ о постройкѣ новыхъ желѣзныхъ дорогъ. Въ минувшемъ году представлено было такихъ проектовъ 678.

— Пароходъ *Shannon*, принадлежащій обществу Англійско-Ирландскаго пароходства, сгорѣлъ 5 с. м. близъ Плимута. Всѣ пассажиры, въ числѣ 120 человѣкъ, спасены.

13 Декабря.

Во всѣхъ газетахъ пишутъ теперь о пребываніи Тунисскаго бея въ Парижѣ, гдѣ онъ былъ принимаемъ Королемъ и Министрами какъ монархъ, и въ честь его давались безпрерывные пиры. Въ *Morning-Chronicle* пишутъ, что такъ какъ Лудовикъ Филиппъ обыкновенно ничего не дѣлаетъ напрасно, то должно полагать, что онъ имѣетъ въ этомъ важные политическіе виды.

— Въ *Observer* пишутъ: „На сихъ дняхъ разсказывали, что Лудовикъ Филиппъ требуетъ назначенія конгресса Европейскихъ Державъ, съ намѣреніемъ вполнѣ изложить предъ нимъ обстоятельства бракосочетанія Герцога Монпансіерскаго, равно какъ и объяснить положеніе, въ которое онъ былъ поставленъ симъ событіемъ въ отношеніи къ Европейскимъ Дворамъ и въ особенности Сентъ-Джемскаго. Король Французовъ, присовокупляютъ къ этому, отвергаетъ мысль, что онъ поступилъ вѣроломно въ отношеніи къ Англіи, и подалъ причину къ прекращенію той дружбы, которая долго существовала между обѣими странами, и продолженіе которой есть лучшій, если не единственный залогъ къ сохраненіи Европейскаго мира. Онъ изъявляетъ свое сожалѣніе и изумленіе по тому случаю, что Правительство Королевы Викторіи взвело на него столь важное обвиненіе, упрекая его въ вѣроломствѣ при веденіи дѣла объ Испанскихъ бракосочетаніяхъ. Но если бы это обвиненіе и было справедливо, онъ настаиваетъ на своемъ правѣ требовать созванія конгреса, для принятія мѣръ къ воспрепятствованію Европейской войнѣ, которая можетъ произойти отъ разрыва его съ Англіею. Онъ представляетъ нынѣшнее положеніе дѣлъ мало удовлетворительнымъ, и объявляетъ, что считаетъ своимъ долгомъ, относительно Франціи и Европы, довести до точнаго свѣдѣнія Европейскихъ Державъ, на конгресѣ, въ какомъ именно отношеніи находится онъ къ Англійскому Правительству.“

— Послѣднія донесенія изъ Ирландіи весьма неблагопріятны. Правительство выдало уже занимающимся публичными работами слишкомъ 442,150 фунт. стерл.; по 28-е Ноября занято было этими работами слишкомъ 270,000 человѣкъ, но наступившіе сильные морозы и глубокіе снѣга, прекратили работы, и нищенство больше прежняго появилось въ народѣ. Между тѣмъ тамъ и сямъ образовались шайки, которыя днемъ и ночью нападаютъ на фермы и совершаютъ разнаго рода безпорядки, отнимая повсюду огнестрѣльное оружіе.

---

dewszystkiem o to, abyśmy nie wzbudzali zawiści mocarstw, przez samowolne wdawanie się w sprawy, które do nas nie należą... Nikt nie wkładał na nas obowiązku utrzymywania porządku na całéj kuli ziemskiéj, lub kierowania polityką całego świata, a myśleć, iż moglibyśmy tego dokazać, zostając w połączeniu z Francyą, jest największą niedorzecznością. Francya ma swoje cele, a my swoje... Niektórzy wyobrażają, że między nią a nami zachodzi pewny rodzaj braterskiego związku, i żeśmy gotowi iść na boje, jako dwaj bracia-rycerze, walczący za wolność świata! Do tego dodają, że nie będziemy mieli potrzeby uskarżać się na podział trudów, bo nasz przyjaciel, waleczny wojownik, daleko więcéj lubi bić się niżeli my sami. Nie uwodźmy się tą próżną nadzieją. Tajemnice polityki, rozstrząsane w gabinetach, wcale się różnią od czczych deklamacyi głoszonych przed publicznością. Nie ufajmy powierzchownéj życzliwości naszych sąsiadów i przekonajmy się, że tylko naszéj własnéj sile należy poruczyć troskliwość, o zachowanie naszego stanowiska między Europejskim mocarstwy.“

— Krąży tu pogłoska, że wojsko ma być pomnożone o 12,000 ludzi, z których ma być utworzonych 15 półków.

— Podpółkownik Sir Gaspard Le-Marchand mianowany został Gubernatorem New-Foundlandu, w miejsce P. Bruce.

— Do dnia 30-go listopada, jako terminu prawem obostrzonego, złożono na przyszłe obrady parlamentu 260 projektów do nowych dróg żelaznych. W roku ubiegłym było tychże 678.

— Statek *Shannon*, własność towarzystwa parowego angielsko-Irlandzkiego, spłonął 5 b. m., pod Plymouth. Uratowano jednak wszystkich podróżnych, w liczbie 120 osób.

Dnia 13 grudnia.

Przedmiot który w téj chwili zajmuje wszystkie gazety, jest pobyt Beja Tunisu w Paryżu, gdzie Król i Ministrowie przyjmowali go jako Monarchę i wyprawiali mu ustawne fety. *Morning-Chronicle* mówi, że gdy Ludwik Filip nic nie zwykł robić darmo, należy się domyślać, iż ma w tém głębokie polityczne cele.

— W *Observer* piszą: „W tych dniach głoszono, że Ludwik Filip żąda zwołania kongressu mocarstw Europejskich, przed którym zamierza zdać sprawę ze wszystkich okoliczności, tyczących się zaślubienia Xięcia Montpensier z Infantką hiszpańską, jako też objaśnić położenie, w jakiém go ten wypadek postawił względem dworów zagranicznych, a w szczególności względem gabinetu St. James. Król Francuzów, powiadają daléj, odpycha od siebie zarzut, jakoby miał postąpić wiarołomnie z Anglią i przez to dał piérwszy powód do zerwania téj przyjaźni, która tak długo między obudwóma krajami istniała, a któréj trwanie jest najlepszą, jeśli nie jedyna rękojmią zachowania Europejskiego pokoju. Oświadcza przytém swoję boleść i zadziwienie, że rząd Królowéj Wiktoryi zwala nań tak ciężką odpowiedzialność, obwiniając go o wiarołomne postępowanie w czasie prowadzenia interessu obojga zaślubin hiszpańskich. Zresztą, jeśliby ten zarzut był nawet sprawiedliwy, Ludwik-Filip obstaje przytém, że ma prawo żądać zwołania kongressu, dla przedsięwzięcia środków do zapobieżenia wojnie Europejskiéj, mogącéj wyniknąć z jego nieporozumień z Anglią. Uważa, iż obecny stan rzeczy nie jest zaspakajający, tudzież oświadcza, że poczytuje za swój obowiązek względem Francyi i Europy, oświecić Europejskie mocarstwa na kongressie, w jakich on mianowicie stosunkach zostaje względem rządu angielskiego.“

— Ostatnie wiadomości z Irlandyi nader są zasmucające. Rząd rozdał już pracującym około robót publicznych, 442,150 funtów szt. Do d. 28 listopada było zajętych temi robotami przeszło 270,000 ludzi, ale nadeszły silne mrozy i obfite śniegi, które zmusiły do zaprzestania robót i nędza gorsza niż kiedy na nowo zjawiła się między ludem. Tymczasem tu i ówdzie uorganizowały się bandy, które dniem i nocą przebiegają folwarki i popełniają bezprawia wszelkiego rodzaju, zabierając wszędzie broń gdzie ją znajdą.

Испанія.

Мадритъ, 1 *Декабря.*

Маловажное по видимому обстоятельство причинило новый кризисъ въ министерствѣ, который едва не кончился распущеніемъ настоящаго кабинета. Г. Пачеко, прокуроръ здѣшняго верховнаго суда, считающійся начальникомъ конституціонной, умѣренной оппозиціи, потребовалъ отпуска, съ цѣлію отправиться въ Кордову, гдѣ избирателями оппозиціонной партіи предложенъ былъ кандидатомъ для будущаго собранія кортесовъ. Предсѣдатель сего суда, а за симъ и министръ юстиціи отказали ему въ требуемомъ отпускѣ, чѣмъ и заставили его подать въ отставку. Министры согласились дать отставку, и третьяго дня представили оную на утвержденіе Королевы. Но монархиня не хотѣла согласиться на увольненіе Г. Пачеко, объявляя, что этотъ чиновникъ давно уже извѣстенъ по своей къ ней предавности и безпристрастію, и что слѣдовательно на него не можетъ падать ни малѣйшаго подозрѣнія въ революціонномъ образѣ мыслей. Вслѣдствіе сего министры постановили увольненіе Г. Пачеко сдѣлать кабинетнымъ вопросомъ, и того же дня въ совѣтѣ убѣждали Королеву, что г на Пачеко непремѣнно нужно уволить; но когда Королева не хотѣла согласиться на сіе, президентъ министровъ, Г. Истурисъ, сказалъ слѣдующія слова: „Мы слуги Вашего Королевскаго Величества, но не слуги г-на Пачеко...“ и всѣ министры письменно потребовали отставки. Королева согласилась на это, и вчера, поутру, пригласила къ себѣ маркиза Вилума, которому предоставила составить новый кабинетъ. Но Г. Вилума объявилъ Королевѣ, что онъ не можетъ предпринять образованія новаго кабинета, такъ какъ политическія отношенія, порожденныя замужествомъ Королевы и Ея Сестры, столь щекотливы, что только тѣ самые министры, подъ вліяніемъ коихъ состоялось сіе двойное бракосочетаніе, могутъ взять на себя бремя отвѣтственности за дальнѣйшія ихъ послѣдствія. Тотчасъ по удаленіи маркиза Вилума изъ дворца, явилась туда же Королева Марія Христина, а за симъ и французскій посланникъ, графъ Брессонъ, и пробыли довольно долгое время у царствующей Королевы. Гр Брессонъ посланникъ имѣлъ также совѣщаніе съ Королемъ, и вѣрно вслѣдствіе сихъ совѣщаній, вчера, по полудни, Королева пригласивъ прежнихъ министровъ, предложила имъ взять снова свои портфели. Они согласились на это только съ условіемъ удаленія Г. Пачека, и оставка его была вчера подписана.

— Въ оппозиціонныхъ газетахъ утверждаютъ, что Г Пачеко, прежде чѣмъ подалъ въ отставку, былъ у Короля, изъ чего заключаютъ, что Король принадлежитъ къ прогрессистской партіи. Обстоятельство же, что сама Королева не хотѣла согласится на отставку Г. Пачеко, и подписала его увольненіе только тогда, когда Вилума отказался составить новый кабинетъ, въ сихъ же газетахъ считаютъ неопровержимымъ доказательствомъ того, что Королева и Король питаютъ довѣріе къ г ну Пачеко.

— Третьяго дня вспыхнулъ пожаръ въ бывшемъ дворцѣ герцога Мира, въ коемъ нынѣ находятся министерства: юстиціи, военное и морское; пожарная команда тотчасъ прибыла, но пламя распространилось уже до того, что не было возможности потушить огня. Драгоцѣнныхъ актовъ и документовъ военнаго министерства неуспѣли спасти отъ истребленія. Бумаги двухъ прочихъ министерствъ спасены.

Португалія.

По послѣднимъ извѣстіямъ, полученнымъ, въ Англіи, и простирающимся по 23 Ноября изъ Лиссабона, побѣда, одержанная, Барономъ *до-Казалемъ* надъ *Са-да-Бандейрою*, возбудила между хартистами неописанный восторгъ и вдохнула въ нихъ новое мужество, такъ что теперь о мировой сдѣлкѣ съ инсургентами они не хотятъ и слышать. Между тѣмъ, Маршалъ *Сальданья* стоитъ по прежнему подъ Сантаремомъ, ожидая вспомогательнаго корпуса войскъ, который, простираясь до нѣсколькихъ тысячъ человѣкъ, былъ обученъ подъ надзоромъ самого Короля *Фердинанда.* Напротивъ того, какъ кажется, Графъ *Бомфимъ* и Генералъ *Селестино* дѣйствительно соединились съ *Дасъ Антосомъ*, и,

Hiszpania.

Madryt, 1 *grudnia.*

Drobna na pozór okoliczność, przywiodła nowy paroxyzm ministeryalnego przesilenia, które omal się nie skończyło rozwiązaniem obecnego gabinetu. P. Pacheco, Prokurator przy tutejszym Sądzie Najwyższym, uważany za naczelnika konstytucyjnéj, umiarkowanéj oppozycyi, żądał urlopu w celu udania się do Korduby, gdzie wyborcy ze stronnictwa oppozycyjnego, podali go na kandydata do przyszłych Kortezów. Prezes tegoż Sądu, a następnie i Minister sprawiedliwości, odmówili mu żądanego urlopu, i przez to spowodowali go do podania swéj dymissyi. Ministrowie przyjęli ją, i onegdaj Minister sprawiedliwości przedstawił ją do podpisu Królowéj. Ale Monarchini wzbraniała się przyjąć dymissyi P. Pacheco, oświadczając, że ten urzędnik dawał jéj od dawna dowody największéj wierności i bezinteressowności, i że przeto nie może nań padać najmniejszy nawet cień podejrzenia o rewolucyjny sposób myślenia. W skutek tego Ministrowie postanowili z dymissyi P. Pacheco uczynić kwestyą gabinetową, i tegoż dnia zebrali się pod przewodnictwem Królowéj, dla przedstawienia jéj, że P. Pacheco musi zostać uwolnionym; gdy zaś Królowa ustąpić nie chciała, Prezes Ministrów, P. Isturiz, rzekł następujące słowa: „Jesteśmy sługami Waszéj Królewskiéj Mości, ale nie sługami P. Pacheco“ ... i wszyscy Ministrowie podali na piśmie swoje dymissye. Królowa przyjęła je, i wczoraj z rana wezwała do siebie Margrabię Viluma, któremu poleciła utworzenie nowego gabinetu. P. Viluma atoli oświadczył Królowéj, że nie może się podjąć utworzenia nowego ministerstwa, albowiem stosunki polityczne, wynikłe z zamęźcia Królowéj i Jéj siostry, tak są drażliwéj natury, że tylko ci sami Ministrowie, pod których wpływem to podwójne małżeństwa nastąpiło, mogą na siebie wziąść brzemię odpowiedzialności za ich dalsze następstwa. Zaledwie zaś Margrabia oddalił się z pałacu, gdy Królowa Marya Krystyna, a następnie i Poseł francuzki, Hr. Bresson, przybyli tamże i długo u panującéj Królowéj bawili. Poseł ten miał także naradę z Królem. W skutek zapewne tych konferencyi, wczoraj po południu Królowa wezwała dawnych Ministrów, aby znowu urzędy swoje objęli. Tylko pod warunkiem oddalenia P. Pacheco przystali na to, i dymissya jego została wczoraj podpisana.

— Dzienniki oppozycyjne zapewniają, że P. Pacheco, nim podał swoję dymissyę, miał pierwéj rozmowę z Królem. Ztąd wnoszą, że Król należy do stronnictwa progressistów. Okoliczność zaś, że sama Królowa nie chciała przyjąć dymissyi, P. Pacheco, i dopiéro, gdy P. Viluma nie podjął się utworzenia nowego gabinetu, uwolnienie jego podpisała; uważają też dzienniki za niezbity dowód, że tak Królowa jak Król pokładają zaufanie w P. Pacheco.

— Onegdaj w nocy wybuchnął pożar w byłym pałacu Xięcia Pokoju, w którym teraz znajdują się ministerstwa: sprawiedliwości, wojny i marynarki. Nim przybieżono na ratunek, płomień już tak wielkiéj nabrał siły, iż pomimo wszelkiéj usilności nie można było go przytłumić. Szacownych akt i dokumentów ministerstwa wojny nie zdołano ocalić od zniszczenia. Papiery 2 ch innych ministerstw po większéj części szczęśliwie uratowano.

Portugalia.

Podług ostatnich wiadomości otrzymanych w Anglii, a dochodzących do d 23 listopada z Lizbony, zwycięztwo odniesione przez Barona de Cazal nad Sada-Bandeirą, obudziło między Chartystami zapał do nieopisania i natchnęło ich nowém męztwem, tak, iż teraz ani chcą słyszeć o polubownem załatwieniu nieporozumień z rokoszanami. Tymczasem, Marszałek Saldanha stoi, jak uprzednio, pod murami Santarem, oczekując na przysłanie posiłkowego korpusu, który ma wynosić kilka tysięcy ludzi, wyćwiczonych w mustrze, pod okiem samego Króla Ferdynanda. Z drugiéj strony, jak się zdaje, Hrabia Bomfim i Jenerał Celestino rzeczywiście połączyli się z Das-Antasem, i rząd, jak zapewniają, naganił surowo Jenerałowi Schwalbach, że dozwolił przejść mimo siebie obudwóm Jenerałom ro-

какъ увѣряютъ, Правительство сдѣлало Генералу *Швальбаху* выговоръ, за то, что онъ пропустилъ обоихъ Генераловъ, не занявъ указаннаго ему пункта, откуда было бы можно воспрепятствовать этому соединенію. Теперь, по слухамъ, *Швальбаху* велѣно обратиться къ Таго и примкнуть къ главной квартирѣ Маршала *Сальданьи*, чтобы потомъ произвесть нападеніе на Сантаремъ общими силами. Съ подкрѣпленіями, отправляемыми къ Маршалу отсюда, и съ войсками *Швальбаха*, корпусъ Королевы подъ Сантаремомъ можетъ простираться до 10,000 чел., въ томъ числѣ находится 1,200 кавалеристовъ. По областямъ, лежащимъ непосредственно къ сѣверу и югу отъ Таго, будутъ разосланы небольшіе отряды Королевскимъ войскъ, для очищенія ихъ отъ гверильясовъ. Впрочемъ, инсургенты не склоняются еще, повидимому, къ уступчивости, и если, напослѣдокъ, та или другая сторона не выйдетъ изъ бездѣйствія, въ какомъ главные корпусы стоятъ въ Сантаремѣ и предъ Сантаремомъ, то, не смотря на побѣду, одержанную на сѣверѣ Барономъ *Казалемъ*, нельзя знать, когда кончится это замѣшательство.

— Лиссабонъ совершенно спокоенъ и, со времени торжества Барона *Казаля*, исполненъ надежды на побѣду Королевы.

koszan, przez niezajęcie wskazanego sobie stanowiska, zkąd łatwoby mógł przeszkodzić temu połączeniu. Teraz, jak wieść niesie, Schwalbach otrzymał rozkaz udania się nad brzegi Tagu i zbliżenia się do głównej kwatery Marszałka Saldanha, aby potém spólnemi siłami uderzyć na Santarem. Z posiłkami wysyłanemi ztąd Marszałkowi i z oddziałem Jenerała Schwalbacha, korpus Królowéj pod Santarem, może wynosić około 10,000 ludzi, a w téj liczbie około 1,200 jazdy. Do prowincyi leżących bezpośrednio ku północy i na południe od Tagu, wysłane zostaną niewielkie oddziały wojsk królewskich, dla oczyszczenia ich od band Guerilasów. Zresztą, rokoszanie nie okazują, jak się zdaje, żadnéj ochoty do uległości, i jeśli nakoniec ta lub owa strona nie wyjdzie z nieczynności, w jakiéj zostają główne ich korpusy w Santarem i przed Santarem, tedy pomimo zwycięztwa przez Barona de Cazal na północy odniesionego, nie można przewidzieć kiedy się te zaburzenia zakończą.

Lizbona zupełnie jest spokojną, i od czasu pomyślnéj walki Barona de Casal żywi nadzieję, że zwycięztwo zostanie ostatecznie przy wojsku Królowéj.

Турція.

Константинополь, 18 *Ноября*.

Исетъ-Паша назначенъ предсѣдателемъ военнаго совѣта на мѣсто умершаго Эмина Паши, а надзиратель казармъ Кулеки, Османъ-Паша, членомъ военнаго совѣта, съ званіемъ ферика.

— Порта признала монсиньора Максимоса Мазлумъ патріархомъ народа Греко-Мелькитихо-Католическаго и пожаловала ему знаки сего званія, такіе же, какъ и другимъ патріархамъ въ ея владѣніяхъ.

— За два предъ симъ мѣсяца, Порта постановила отправить въ Австрію, для окончанія наукъ, нѣсколько лучшихъ учениковъ училищъ военнаго и инженернаго. Выборъ палъ на 7 молодыхъ людей, которые прибыли уже въ Вѣну. Присмотръ за ними порученъ Австрійскому штабъ офицеру г. Гаузлабу, который и прежде былъ наставникомъ молодыхъ Турокъ, обучавшихся въ Вѣнѣ.

Съ турецкой границы, 19 *Ноября*.

Въ Босніи спокойствіе опять было нарушено. Турецкіе единовѣрцы (Сербы по языку и происхожденію) возмутились противъ визиря этого пашалыка. Нынѣ, какъ и прежде часто случалось, это возстаніе вспыхнуло на западѣ, въ такъ называемой Країнѣ, и увѣряютъ, что оно нашло защитниковъ во всей Босніи, исключая города Сераевъ и Травникъ (мѣстопребыванія Визиря). Первымъ предводителемъ мятежниковъ называютъ какого-то Рустемъ-Бега, изъ Бигача. Визирь двинулся съ регулярными войсками, находящимися подъ его начальствомъ, и значительнымъ числомъ вооруженныхъ жителей, изъ Сераева и Травника къ Баньлукѣ, и вѣроятно ему удастся опять возстановить наружное спокойствіе. Несчастные раи, какъ Греческаго такъ и Католическаго Вѣроисповѣданія, будутъ во всякомъ случаѣ, наиболѣе терпѣть отъ этого съ обѣихъ сторонъ: они должны снабжать всѣмъ необходимымъ обѣ партіи, и сверхъ того часто подвергаться грабежамъ и побоямъ.

Turcya.

Konstantynopol, 18 *listopada*.

Izzet-Basza mianowany został Prezesem rady wojennéj, w miejsce zmarłego Emina-Baszy, a dowódzca koszar Kuleki, Osman-Basza, członkiem rady wojennéj, z tytułem Feryka.

— Porta uznała Mons. Marimos Mazlum, patryarchą narodu Grecko melkitycko-katolickiego i udzieliła mu oznaki jego stopnia, równe oznakom innych patryarchów, zostających pod jéj panowaniem.

— Przed dwóma miesiącami rząd Ottomański postanowił wysłać do Austryi na dokończenie nauk kilku najznakomitszych uczniów szkoły wojskowéj i inżynierów. Wybór padł na siedmiu młodych ludzi, którzy już przybyli do Wiednia. Dozór nad niemi poruczony został Austryackiemu sztabs-oficerowi P. Hauslab, który dawniéj także naukami młodych Turków w Wiedniu kierował.

Od granicy tureckiéj, 20 *listopada*.

W Bosnii zaszły znowu niespokojności. Wyznawcy Islamizmu (Serbowie z języka i rodu) powstali przeciwko Wezyrowi tego baszaliku. Jak nieraz przedtém, tak i teraz, powstanie to wybuchło na Zachodzie, w tak nazwanéj *Krainie*, i słychać, że znalazło licznych stronników w całéj Bosnii, wyjąwszy miasta Sarajewo i Trawnik, gdzie jest właśnie rezydencya Baszy. Piérwszym naczelnikiem rokoszan, mianują niejakiego Rustema-Beja, z Bigacza. Wezyr na czele wojsk regularnych, znajdujących się pod jego dowództwem, i znacznéj liczby okolicznych mieszkańców, wyruszył z Sarajewa i Trawnika ku Banialuce, i sądzą powszechnie, iż mu się uda przywrócić wkrótce porządek; ale nieszczęśliwi Rajasowie (Chrześcianie), tak greckiego jak i katolickiego wyznania, w każdym razie wystawieni będą na ucisk i prześladowanie z obu stron: a między innemi, muszą zaopatrywać potrzeby obu walczących stronnictw, i nadto jeszcze znosić nieraz obelgi i rabunek swoich własności.

По случаю праздника Рождества Христова, слѣдующій N. Виленскаго Вѣстника выйдетъ черезъ недѣлю, то есть 31-го Декабря с. г.

Z okoliczności Świąt Bożego Narodzenia, następujący N. Kuryera Wileńskiego wyjdzie dopiéro za tydzień, to jest, dnia 31-go Grudnia r. b.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гаикоберга — Печ. позвол. 24-го Декабря 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ*.